

Lakhatási diagnózis és beavatkozási terv

Lácacséke

Lakhatási diagnózis és beavatkozási terv

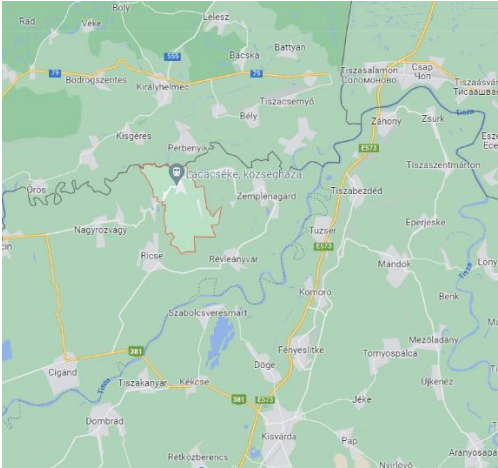
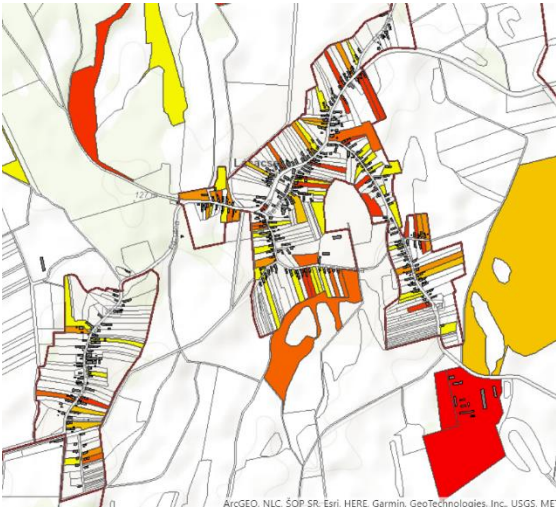
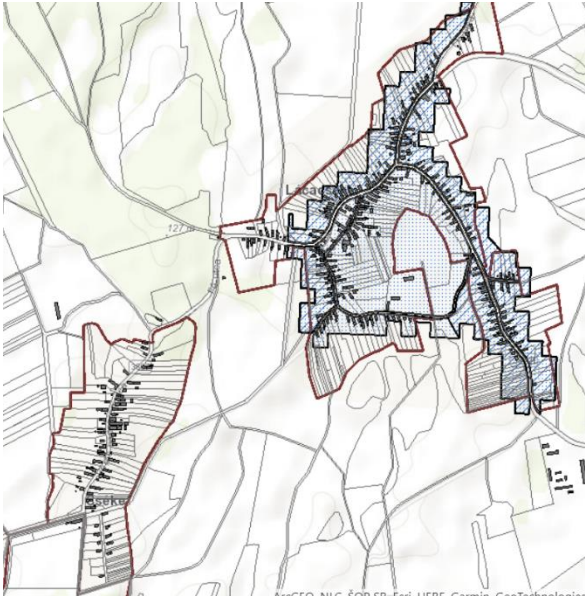
Lácacséke

Borsod-Abaúj-Zemplén megye

Cigándi járás

Szervezet neve:

Dátum: 2022. Június

	<p>Terület: 16,25 km² Lakónéesség: 278 fő Jogállás: község Járás: Cigándi Megye: Borsod-Abaúj-Zemplén megye</p> <p>Társadalmi, gazdasági és infrastrukturális szempontból kedvezményezett település [105/2015. (IV. 23.) Korm. rendelet]: <u>IGEN/NEM</u></p> <p>Jelentős munkanélküliséggel sújtott település [105/2015. (IV. 23.) Korm. rendelet]: <u>IGEN/NEM</u></p>
<p>Település térképe</p>	<p>Jogosultság adatok</p>
	
<p>Eladósodottság-térkép</p>	<p>Szegregátum-térkép</p>

ADATTÁBLA

	KSH adata	HELYI BECSLÉS
Település neve	Lácacséke	
Megye	Borsod-Abaúj-Zemplén	
Járás	Cigándi	
Programba vonás köre	4	
Szervezet neve		
Lakosságszám (2022)	323 fő	
Lakosságszám (2021)	278	
Lakosságszám változása 2021/2012 (%)	75%	
15 év alattiak aránya (2021)	31,3%	
15 év alattiak létszámának változása 2021/2012 (%)	90%	
60 éves és idősebbek aránya (2021)	12%	
60 éves és idősebbek létszámának változása 2021/2012 (%)	59%	
Lakásszám (2011)	133	
Üres lakások száma (2011)	30	
Lakosság száma a szegregátumban (2011)	202	
Lakásszám a szegregátumban (2011)	68	
Lakosság száma szegregációval veszélyeztetett területen és szegregátumban együtt (2011)	202	
Lakásszám szegregációval veszélyeztetett területen és szegregátumban együtt (2011)	105	
Lakások száma (2019)	133	
Közüzemi vízhálózatba kapcsolt lakások száma (2019)	98	
Közcsatornába bekötött lakások száma (2019)	0	
Áramszolgáltatásba bekötött lakások száma (2019)	206	
Gázszolgáltatásba bekötött lakások száma (2019)	36	
WC nélküli lakások száma (2011)	75	
Vályogházak alapozás nélkül (2011)	2	
Egy szobára jutó lakó (2021)	0,9	
Egy főre jutó szja alap, Ft (2019)	142837 Ft	
Egy főre jutó szja alap eltérése a hasonló helyzetű települések átlagától,% (2019)	119%	
Medián lakásár, Ft (2019 és 2020 adásvételei alapján)	550000 Ft	
Lakástranzakciók száma (2019 és 2020 évek összesen)	13	
Kiinduló kvóta érték kerekítve	2	

1 A település leírása

1.1 A település pozíciója (1-1,5 oldal)

A fejezet tartalma

A település fekvése, távolsága a járásközponttól, megyeszékhelytől, nagyobb munkaerőpiaci központtól, illetve közösségi közlekedés helyzete. Növekvő vagy csökkenő lakosság, el- és bevándorlás mértéke, szegregátumban élők/roma lakosság aránya. Helyi és térségi gazdaság munkaerőfelszívó képessége a célcsoport szempontjából. A településen elérhető szolgáltatások. A célcsoportot érintő, lakhatási és foglalkoztatási szempontból releváns önkormányzati fejlesztések felsorolása az elmúlt időszakban.

A település pozíciója

Lácacséke a Bodroghözben, az ország ÉK-i részén található kisközség.

Kifejezetten szép környezetben fekszik a szlovák határ mellett. Északról Királyhelmece 15 km (Szlovákia), Nyugatról Sárospatak és Sátoraljaújhely 38-40 km, Délről Kisvárdá 25 km (Szabolcs-Szatmár-Bereg Megye) távolságban könnyen megközelíthetők autóbusszal, autóval vagy kerékpárral.

A nehézipar soha nem volt jelen ezen a vidéken, az átmenő forgalom is csekély, ezért kifejezetten jó levegő és tiszta környezet fogadja az ide látogató turistát vagy a vidéki életet választó és itt letelepedő embereket. Egy főútja és négy utcája van a községnek. Szomszédos települések Északról Perbenyik (Szlovákia), Keletről Dámóc, Délről Semjén, valamint Ricse, Révleányvár és Órhegy.

A Bodroghöz magyarországi részének keleti részén helyezkedik el, nem messze a szlovák határtól; Miskolctól közúton mintegy 120 kilométerre keletre fekszik.

A legközelebbi város a szintén Szlovákia területén fekvő Királyhelmece

Csak közúton közelíthető meg, Pácín és Zemplénagárd felől egyaránt a 3807-es úton; ez Lácán és Csékén is keresztülvizet. Monyha, mely zsákfalunak tekinthető, közúton csak Láca központja felől érhető el, a 38 121-es számú mellékúton.

Etnikai összetétel: A 2011-es népszámlálás során a lakosok 97,3%-a magyarnak, 39,8% cigánynak, 0,6% németnek, 0,6% szlováknak, 0,3% ukránnak mondta magát.

Társadalmi-gazdasági és munkanélküli mutató alapján kedvezményezett település.

Alacsony népességszám 2011 óta fogyást mutat. 2022-ben 323-an vannak, ami az elmúlt évek viszonylatában is egyre kevesebb.

Évente 5-10 gyermek születik és kevesebben halnak meg, tehát a természetes szaporodás pozitív irányú tendenciót mutat, szaporodás figyelhető meg. Ennek ellenére a lakosság száma csökkent, tehát valószínű, hogy elvándorlásnak köszönhetően fogy a népességszám.

Az odavándorlások száma kiegyensúlyozatlan, kiugróan sokan vándoroltak el 2019-ben. A vándorlási egyenleg szerint a népesség jelentősen fogy, az aktív korú lakosság 18-59 évesek elhagyják a települést és családjaikkal a jobban ellátott és a munkalehetőségek miatt frekventáltabb helyekre költöznek. A községben az elvándorlás inkább a jellemző, ez leginkább annak köszönhető, hogy nincs munkahely, így a fiatalok elköltöznek.

Az öregedési mutató alulmarad a járási adatokhoz képest és viszonylag állandó. Az öregedési index 100 alatt volt a vizsgált években, így fiatalosnak mondható a népességszerkezet.

Interjú Polgármester

A KSH adatok nem fedik a valóságot.

A romák szórtnan helyezkednek el a faluban. Van néhány idős lakos, akik itt maradtak, a fiatalok, középréteg javarészt elmentek a településről.

A lakosok aránya 80% roma, 20% magyar.

Interjú Jegyző

Lakosok:

-60 éven felüli 37 fő

-18-59 közötti korosztály 171 fő

-0-17 év közötti gyerekek száma 115 fő (5 magyar)

Közlekedés

Lácacséke – Sárospatak vonalon hétköznapokon 5 Volános buszjárat biztosított.

Lácacséke – Sátoraljaújhely vonalon hétköznapokon 6 Volános buszjárat biztosított.

Lácacséke – Cigánd vonalon hétköznapokon szintén 6 Volános járat biztosított.

Lácacséke – Kisvárdra vonalon hétköznapokon 5 járat közlekedik, minden esetben 1x át kell szállni.

Lácacséke – Miskolc vonalon hétköznapokon 4 Volános járat közlekedik, mind a 4 esetben át kell szállni, van amelyik esetben 5x.

Térségi munkalehetőségek

A regisztrált munkanélküliek aránya szabálytalanul ingadozik, de az aktív korú lakosság tekintetében meghaladja a járási adatokat, 2019-ben 18 % volt, ami magasnak mondható.

A munkanélküliek körében akár 70 % ill. 2019-ben 50 %-uk tartósan munka nélkül vannak, tehát leginkább ugyanazok az emberek élnek munka nélkül.

Lácacséke Község a társadalmi-gazdasági és infrastrukturális szempontból elmaradott, illetve az országos átlagot jelentősen meghaladó munkanélküliséggel sújtott települések jegyzékéről szóló 240/2006. (XI. 30.) Korm. Rendelet értelmében a társadalmi-gazdasági és infrastrukturális szempontból elmaradott települések közé tartozik. Ez a tény befolyásolja a településen élők jövedelmi és vagyoni helyzetét.

Összevetve a közfoglalkoztatásban részt vevők számát a település aktív korú népesességének nagyságával, látszik, hogy a közfoglalkoztatás jelentős, ugyanakkor nem elégséges szerepet tölt be a település helyi munkaerejének foglalkoztatásában, ez a foglalkoztatási forma csak részben tudja pótolni a hiányzó munkalehetőségeket. A mélyszegénységben élők és a településen élő romák foglalkoztatásában jelentős szerepet kapnak a közfoglalkoztatási programok. Ezen csoport jelentős részének a közfoglalkoztatás jelenti az egyetlen reális esélyt a munkához való jutásra. A település csatlakozott a Startmunka mintaprogramhoz

Lácacséke község aktív álláskeresői helyben nem találnak munkát. A munkát vállaló lakosság kénytelen ingázni Sárospatak és Sátoraljaújhely, Kisvárdra városok között, bár ennek is kevés esélye van, mert munkalehetőség ezekben a városokban is minimális. A megyeszékhely Miskolc, valamint a főváros Budapest hiába kínál(na) sokkal jobb munkavállalási feltételeket, távolságuk miatt – ingázás esetén – egyik sem jelenthet reális célpontot a lakosság számára. A térség munkaerő-piaci helyzetére jellemző, hogy a térség településein sok esetben az önkormányzat tekinthető az egyik legnagyobb munkaadónak. Ez a jelenség itt is megfigyelhető.

Jelentősen csökken a pályakezdő munkanélküliek száma, ami arra enged következtetni, hogy ők elköltöznék a településről.

Az egy főre eső éves nettó jövedelem a fele a járási átlagnak, ami a jövedelmi szegénységre utaló jel. Évente egy fő nettó átlagjövedelme 250 E Ft körül van, míg a környező településeken akár 600 E Ft is lehet. A járási átlag 700 E Ft körül mozog.

Interjú Polgármester és Jegyző

Munkalehetőségek

Kisvárdán (35 km innen), valamint Sárospatakon (28 km innen) illetve Sátoraljaújhelyben.

Van lehetőség dolgozni, céges buszok bejönnek: Prec-cast (Sátoraljaújhely) és a Master Good Kft. (Kisvárdra) járatai bejönnek.

Hetelős és napi bejelentős építőipari munkákra többen eljárnak.

Akik szeretnének jobban élni és kitörni a mélyszegénységből, azok elmennek dolgozni.

Az alacsony iskolai végzettség is megnehezíti az elsődleges munkaerőpiacra való bekerülést. 6-7. osztállyal rendelkeznek nagyon sokan, illetve 8 osztállyal. Nincs hajlandóság a tanulásra a fiatalabb generáció tekintetében sem. Rossz példát látnak a szülőktől a gyerekek.

A településen az elsődleges megélhetési forrás a közfoglalkoztatottság. Jelenleg 30 főt foglalkoztat az önkormányzat, zömmel nőket.

Mezőgazdasági programban virágokkal és konyhakerti növényekkel foglalkoznak. Eladásra nincs kereslet, szétosztják helyben a lakosok között a megtermelt zöldségeket.

Településkarbantartás a mindennapi feladatok közé tartozik szintén a közmunka program keretében.

Efopos projekt Szakmai vezető

A lakosok kb. 40 százaléka jár el dolgozni, közülük legtöbben bejelentett munkaviszonnyal rendelkeznek.

A tömegközlekedés nem túl jó, inkább autóval közlekednek, akinek van rá lehetősége.

Budapest és Kisvárdra a célpont a férfiaknak, építőipari segédmunka alkalmi bejelentővel vagy feketén.

Elérhető szolgáltatások

Egészségügyi szolgáltatások:

Településünkön a települési önkormányzati feladatok tekintetében az egészségügyi alapellátás biztosított. Lácacséke, Dámóc és Semjén községekkel közösen egy körzetként látja el feladatát a vállalkozó háziorvos, illetve a Lácacsékei Önkormányzat által foglalkoztatott védőnő. A hét mindennapján rendel a háziorvos. A hétközi és hétvégi orvosi ügyeletet Cigánd látja el. Járóbeteg ellátást szintén Cigánd látja el.

Településünkön Roma Nemzetiségi Önkormányzat működik. A Roma Nemzetiségi Önkormányzat képviselő-testülete 4 főből áll

Varázskert Gyerekház van.

Gyors ütemben nőtt az elmúlt években a civil szervezetek száma, 2019-ben már 12 szervezet képviseltette magát, ami egyedülálló arány. Településünk legnagyobb értéke sokszínűségében rejlik. A jó minőségű termőföldek a környezet, a szociális és egészségügyi ellátás, a kulturális szolgáltatások, valamint a civil szervezet léte és munkájának minősége, mind alapot adhatnak arra, hogy településünkön mindenkinek esélye legyen a jó minőségű szolgáltatásokra, a megfelelő életkörülményekre.

Érdekes és kiugróan magas háziorvos betegforgalma, az elmúlt 10 évben mindig jelentősen felülmúlta a járási átlagot, annak ötszöröse. Érdekes lehet az ok, ami a számok mögött áll.

Interjú Polgármester

Szolgáltatások

-bolt van

-Könyvtár

-BKGY van, járnak is, de sokat kell őket noszogatni, hogy vegyék igénybe

-védőnő

-háziorvos, helyben van a székhely

-családsegítő

-Iskola Ricse és Nagyrosvány településekre járnak a gyerekek, (Ricsén 90 %-ban roma gyerekek vannak, kezelhetetlenek).

-óvoda Ricse, Nagyrosvány és Révleányvár településekre járnak a gyerekek

Megdöbbenő volt, hogy a falugondnok és a kísérő tanár „szedi ki az ágyból” a gyerekeket, mert több helyen a szülő nem kel fel reggel, mikor indulnak a gyerekek óvodába, iskolába.

Efopos Szakmai vezető

Művelődési ház található a településen, egy nagyterem van az önkormányzat épületén belül.

Könyvtárral rendelkezik a település, de nem használják.

Háziorvos van a településen, helyben van orvosi rendelő, minden nap rendel.

Gyermekorvoshoz Cigándra tudnak menni.

Védőnő hetente kétszer tartózkodik a településen.

Családsegítő kijár a településre hetente 1 alkalommal, hétfőnként.

Biztos Kezdet Gyerekházzal rendelkezik a község.

Óvodába Ricse, Révleányvár és Nagyrosvány településekre járnak a gyerekek, (falubusz viszi őket).

Iskolába Ricse és Nagyrosvány településekre tudnak menni a gyerekek , (Nagyrosványra iskolabusz viszi a gyerekeket).

Középiszkolába Sátoraljaújhelybe illetve Sárospatakra tudnak menni a gyerekek, de általában lemorzsolódnak.

Helyben Coop-os bolt található, illetve dohánybolt. Kocsma nincs a településen. Cigánd illetve Kisvárda a bevásárlások célállomása.

Önkormányzati fejlesztések

Interjú Polgármester

Pályázatok

-falubusz

-kommunális eszköz beszerzése

-járda építése

-hivatali épület felújítása

-egészségügyi alapellátás fejlesztése

-orvosi eszközök beszerzése

-Efop 1.6.2 és 2.4.1

A fejezet fő következtetései

Következtetések a település...

...térségi pozíciója tekintetében:

- rossz pozíció: nincsenek helyben munkahelyek és nincsen helyben elegendő szolgáltatás, és a térségi munkaerőpiac és szolgáltatások nehezen érhetőek el, a közlekedési viszonyok kedvezőtlenek, az útviszonyok rosszak, és a közösségi közlekedés nem megfelelő

...vegyes társadalmi szerkezetének fenntarthatósága tekintetében:

- gettósodó település: a hátrányos helyzetű, roma népesség aránya nő a településen belül, a nem roma háztartások nagy arányban elköltöznek a településről. A települése lakossága jellemzően stagnál vagy nő

1.2 A település szerkezetének leírása (fél oldal)

A fejezet tartalma

A település központja és a szegregátumok állapota, a szilárd útburkolattal való ellátottság, közműinfrastruktúra rendelkezésre állása, a helyi adottságok alapján hol, melyik településrészben vannak a legkritikusabb (külön: árvizes részek) és a fejleszhető részek. Szegregátumok száma és elhelyezkedése. Van-e a településen elég lakható ingatlan, van-e elég felújítható ingatlan a településen, hogyan alakultak a lakóingatlan adás-vételek az elmúlt években.

Közmű és út

A villamosenergia fogyasztás elmarad a járási arányokhoz, a gázfogyasztás azonban azt némiképp felülmúlja.

A Malom u. végén több ház nincs villamosenergiával ellátva, nincs csatlakozás.

A közműszolgáltatásokhoz való hozzáférés mutatószámai fontos tényezők a lakosság életminősége szempontjából. Településünkön az árammal ellátott lakások aránya 100%, a vezetékes gázzal ellátott lakások aránya 60%, vezetékes vízzel ellátott lakások aránya 90%. A községben 2002 óta megoldott a szervezett szilárd hulladékszállítás. Mindenképpen meg kell jegyezni azonban, hogy ezek a mutatószámok nem biztos, hogy hűen tükrözik a valóságot, hiszen attól, hogy van lehetőség a szolgáltatás igénybevételére, nem biztos, hogy annak lehetőségével élni is tudnak az ott lakók (pl. anyagi okok miatt). (Forrás: HEP)

Községünkben évről- évre csökken az elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakások száma. A lakásban élők igyekeznek az elégtelen lakhatási körülményeket felszámolni, már nagyobb odafigyeléssel vannak arra, hogy ingatlanuk tulajdonjogát rendezzék. Sok éven keresztül problémát jelentett az, hogy hivatalosan nem voltak az adásvételek intézve. Egyre több lakásban hozzáférnek az ivóvízhez, az áram mindenhol megoldott. A fűtés általában hagyományos módon van megoldva. Veszélyeztetett lakhatási helyzetek és hajléktalanság nincs a községben.

Eladósodottság: közműtartozás a jellemző. Kártyás villanyórák felszerelése a jellemző.

Interjú Polgármester

Szennyvíz nincs, gáz és víz van a településen. Minden lakásban bent volt a csanak, illetve a legtöbb helyen a házakban is bent volt, csak sok esetben kikötötték nem fizetés miatt.

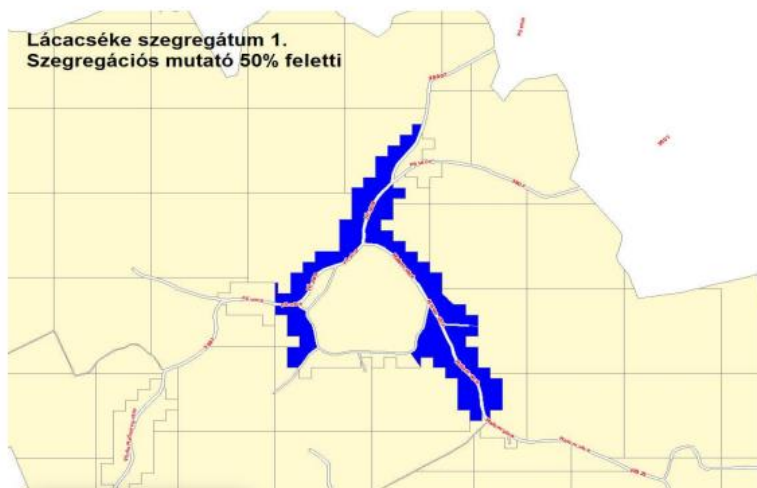
Sokan hordják közkútról a vizet.

Interjú Efopos Szakmai vezető

A szennyvíz a településen nincs kiépítve (általában szippantják), gáz néhány házban található, illetve a víz is ugyanígy csak néhány házba van bekötve. A legtöbben kútról hordják a vizet. Előfordul néhány házban, hogy áram sincs. Legtöbb esetben a feltöltőkártyás villanyóra jellemző.

Szegregátumok

Lácacséke Községben egy szegregátum található, melynek a legutolsó népszámlálási adatok alapján a Központi Statisztikai Hivatal által számított mutatója (szegregációs mutató) 50% felett van. Ez a szegregátum a Malom út és a Fő út nagy részét érinti. A lakások komfort nélküli vagy esetleg félkomfortos. A szegregátumban élők körében több generáción át mélyülő hátrányok halmozódtak fel, melynek kezelése községünk és az érintettek önjerejéből lehetetlen.

A fejezet célja, fő következtetései

Következtetés a településre jellemző területi szegregáció jellegének és mértékének tekintetében:

- a településen belül a szegregált részek a település nagyobb részét teszik

1.3 Lakhatással kapcsolatos fejlesztések (fél oldal)

A fejezet tartalma

A településen történt lakhatással kapcsolatos fejlesztések, amelyeket az elmúlt 10-15 évben valósítottak meg, külön hangsúllyal a 2014-2021 uniós programozási időszak EFOP telepprogramjára, esetleg az előző időszak TÁMOP telepprogramjára. A megvalósított programok eredményei (új, felújított lakások, bérlakások elosztásának módszere: milyen célcsoportoknak, milyen kiválasztással). A lakhatási körülmények javítását célzó szoft programokkal kapcsolatos vélemények feltárása is szükséges.

Interjú Efopos projekt Szakmai vezető

A telepprogramba 100 fő volt bevonva, 80 fő szerzett képzést: brikettáló, takarítónői, kőműves szakmát szereztek.

A telepprogram keretében 3 ház épült, jelenleg az áram bekötésének hiánya miatt nem tudnak beköltözni a lakosok, még nem tudták átadni. A testület döntése alapján 15.000 ft bérleti díjat állapítottak meg havonta.

4 ingatlanban történt felújítás: közművesítés, szigetelés, nyílászáró csere.

Interjú Polgármester

Volt telepprogram, lezárult.

Szociális bérlakás épült 3 új (egy kétlakásos ikerház, és egy különálló), valamint 4 házban történt felújítás.

A beköltözés még nem történt meg, júliusra várható a beköltözés.

15.000 ft-os bérleti díjat állapított meg a képviselőtestület, a szempontok között szerepelt, hogy fix jövedelemmel rendelkezzen, aki beköltözik, illetve elvárás, hogy tartsa rendben a portáját, és az ingatlant majd. Állagmegóvásra törekedjenek.

Az új házakban előrefizetős kártyás villanyóra valamint vegyes tüzelésű kazán lesz.

A fejezet fő következtetései

A fejezet célja, hogy feltárja a lakhatási szegénység enyhítését célzó fejlesztésekkel kapcsolatos tapasztalatokat elsősorban a település vezetés oldaláról, mivel ezek a tapasztalatok alapvetően meghatározhatják, hogy az önkormányzat hogyan áll hozzá a jövőbeli hasonló célú fejlesztésekhez. Fontos lehet rávilágítani arra, hogy a pozitív vagy negatív tapasztalatok mögött milyen okok állhattak.

1.4 Az önkormányzat perspektívája és szerepvállalási készsége a programban (fél oldal)

A fejezet tartalma

Együttműködő, nem együttműködő, mennyire támogatja a településen belüli mobilizációt (szegregátumból kifelé, ha releváns) illetve a településről történő kifelé mobilizáció blokkolásához fűződik-e valamilyen érdeke? (pl. gyerekszám csökkenése a helyi intézmények működése miatt kockázatos, településüzemeltetéshez kapcsolódó közmunka, egyéb függőségi rendszerek)

Interjú Polgármester

Nagyon sokat segítettek a lakosoknak az Efpós projektben dolgozó szociális munkások. Megszokták a lakosok, hogy tudtak kihez menni segítséget kérni, polgármester úr nagyon várja a **Fete érkezését**. Polgármester úr attól fél, hogy amit eddig megtanultak a szociális munkások segítségével, az most elfelejtődik.

Szükséges szociális bérlakás még a településre, de úgy érzi polgármester úr, hogy ezek a fiatalok **még nincsenek erre felkészülve**. Ő is a több generációs együttélő családoknak látja jó lehetőségnek, hogy a fiatal családok külön tudjanak költözni, szoros szociális munkával felkészíthetők lennének szerinte a fiatal párok. Először **minden alap dologra szükséges őket megtanítani. 5-10 család jöhet szóba**.

A kiválasztás folyamatában mindenképpen szeretne részt venni, hogy az arra alkalmas családok kerüljenek kiválasztásra.

A fejezet fő következtetései

Következtetések az önkormányzat együttműködési készségét illetően:

- a bérlakásfejlesztéseket támogatja, a lakáskörülmények javításának és a településfejlesztésnek az eszközét látja benne

2 A lakosság helyzete (1-1,5 oldal)

A fejezet tartalma

Foglalkoztatottság és jövedelmek szintje a célcsoport tekintetében: milyen típusú munkákat végeznek (közfoglalkoztatottság, alkalmi/idénymunkák, hetelés, stb.), milyen jövedelemért, ezekben körülbelül hány fő érintett. Legfőbb szociális problémák (élethelyzetek, devianciák, eladósodottság, uzsora, perspektívák, mely szolgáltatásokhoz nem férnek hozzá, nem megfelelő minőségű szolgáltatások). Családok szociális helyzetük szerinti besorolása.

Védőnő és családsegítő interjú

3 család alapellátásban van, iskolai hiányzások miatt, illetve az egyik családnál anyuka szeretett volna lemondani a gyerekekről.

Védelembevétel 2 család gyermekeivel szemben indult eljárás, sírrongálás, valamint lopás miatt, illetve itt is a magas iskolai hiányzások miatt.

Lácacsékén „éljünk meg a gyerekekből”, ez a hozzáállás tapasztalható. A terhességek gondozottak. Aki élelmesebb a fiatalok közül, az próbál külön menni a szülőktől.

Jogosítvány és autó több családnál van. Ugyan a tömegközlekedés nem túl jó, de nem is nagyon használják, amiatt, hogy inkább autóval megoldják a bevásárlást is. Általában Kisvárdára járnak a családok bevásárolni.

Interjú Polgármester

Szociális problémák

-Fiatalon vállalnak gyermeket.

Gyerekvállalás 13 évesen már előfordul, hogy szülnék a lányok. A vállalt gyermekek száma 4-5.

-Nem akarnak se tanulni, se dolgozni (tisztelet a kivételnek)

-6 középiskolás van, 1 roma és 5 magyar gyermek, a magyar gyerekek általában kijárják az iskolát, a roma gyerekek általában lemorzsolódnak. A romák nem szeretnek továbbtanulni, felsőoktatásba nem is tanult senki tovább az elmúlt években a roma gyerekek közül, mert már a középiskolából lemorzsolódnak.

-Nagy a nihil, nincs életcél, nincsenek tervek, nem érdekli őket semmi. Ez az itteni romákról általánosságban elmondható.

-Adósság: telefontartozás, provident, közműelmaradások

-Jelenleg 43 ingatlanon van végrehajtás, Jegyzőasszony legfrissebb (2022. júniusi) információi alapján

-Nagyon szemetesek a családok, trehányak.

- Drog nincs, alkohol van, de nem túlzott mértékű a fogyasztás.

-Kóbor kutya probléma itt is van, sok kutyát elengednek a szlovákok az autóikból.

A lakók az ivartalanítás lehetőségével nem élnek.

Több generáció lakik egy házban, ez megfigyelhető.

Amikor elköltöznek, semelyik szolgáltató felé nem jelzik, hogy új címre költöztek, így mindig csak görgetik maguk előtt a fizetnivalókat. Ebből rengeteg adósság halmozódott fel az elmúlt években.

Elvándorlás nem jellemző, párválasztás útján sokan telepedtek itt le. Szeretnek itt lakni. Ha egy-egy család el is megy, rövid időn belül vissza is jön.

Interjú Efopos Szakmai vezető

A gyerekek száma a roma családoknál átlagban 3, van néhány 6 gyerekes család. 14 éves kortól jellemző a gyerekvállalás, melynek oka az iskolai lemorzsolódás, nem végzi el a nyolc osztályt. Jellemző a több generációs együttélés néhány család esetében.

Drogfogyasztás nincs a településen, a betörések száma alább hagyott. Uzsora most nincs a településen. Rengeteg szemetet termelnek, mert nincs kuka, szemétdobálás jelen van.

Ezen a településen egy család esetében történt kiemelés, elhanyagolás miatt (4 gyermeket emeltek ki a családból). Itt a szülők általában félnek, hogy megvonják a családi pótlékot, így igyekeznek lehetőségeikhez képest gondoskodni a gyerekekről.

4-5 olyan család van, ahol egyik szülő sem dolgozik, csak a gyés és a családi pótlék a bevételi forrás.

Vannak adósságok több család esetében, áruhitel, telefon stb. Több évig görgetik maguk előtt ezeket az adósságokat, nem rendezik. Inkább feketén dolgoznak, hogy ne vonják a terheket.

A fejezet következtetései

Családtípus	Családok száma: 75
<u>Teljes nyomorban élő családok:</u> hosszabb távon is intenzív segítségre szoruló, alapvetően nincs munkaképes tagja a családnak, a család súlyos problémákkal küzd, tartós betegség/szenvedély-/mentális betegség jelen van. Teljes nyomorban élő család, akár magasfokú eladósodottság is jellemzi a családot. Ha van gyermek a családban, szülői kompetencia súlyosabb hiánya jelenik meg.	0
<u>Minimális önfenntartó képességgel rendelkező családok:</u> megélhetési gondokkal küzdő család, de van olyan tagja, aki valamilyen szintű munkát végez, akár alkalmi/idénymunkát, akár közfoglalkoztatásban vesz részt. A gyerekekről alapvetően gondoskodnak. Fejleszhető a család munkaerőpiaci részvétele.	45
<u>Jobb helyzetű, viszonylag magasabb jövedelmű családok:</u> viszonylag rendszeres munkával és jövedelemmel rendelkező család, ami nem feltétlenül jelent bejelentett munkából származik. Kiegyensúlyozottabb, rendszeres életvitellel rendelkeznek. Gyermeknevelési kompetenciáik viszonylag jók. Munkaerőpiaci részvétel fejlesztésére itt is szükség lehet.	30

3 A lakásállomány helyzete (1-1,5 oldal)

A fejezet tartalma

Épületek állapota, az életveszélyes, illetve kritikus állapotú házak számossága, aránya a településen, illetve a szegregátum(ok)ban. Tulajdonviszonyok elsősorban a segítségre szoruló családok körében (legális tulajdonviszonyok, mennyire jellemző albérlet, uzsora bérlet, szívességi lakáshasználat), ezek mértékének becslése. Lakósűrűségi viszonyok vizsgálata (a statisztikai adatok és a valós helyzet összevetése). Üres ingatlanok, illetve megvásárolható ingatlanok (ház, telek) száma (kapcsolódóan az üres ingatlanok tulajdonosi viszonyai, tehermentesek-e, ténylegesen megvásárolhatók-e).

Interjú Efopos Szakmai vezető

Az ingatlanokat tekintve kevés családnál rendezett a tulajdonviszony, itt is érzékelhető a „zsebszerződés”, minimális az önkényes lakásfoglalók száma. A házak vályogból, vályog-téglából, kő-vályogból épültek. Az állagmegóvásra nem tudnak költeni.

Az ingatlanok ára 1-2 millió forint közé tehető. Található már 600.000 ft-os ház is, illetve 1,5 millió forintos. Nagyon kevesen tudnak a településen házat venni. Jelenleg nincs eladó ház a településen.

Interjú Polgármester és jegyző

Jelenleg nincs eladó ingatlan a településen. Itt a szlovákok még nem vettek ingatlant.

A tulajdonviszonyok rendezetlenek, kevés helyen rendezett. „Zsebszerződések”-kel adják-veszik egymástól településen belül az ingatlanokat. Sok helyen az első lakó nevében van még a ház. Nem íratják át a nevükre a Földhivatalban.

Amikor elköltöznek, semelyik szolgáltató felé nem jelzik, hogy új címre költöztek, így mindig csak görgetik maguk előtt a fizetnivalókat. Ebből rengeteg adósság halmozódott fel az elmúlt években.

A házaikra nem költenek egyáltalán. Hosszú tornácos parasztházak a jellemzők a településen, aki karbantartja, annak szépen áll, aki nem, annak összedől. Nem igazítják meg a leesett cserépdarabot, idővel pedig a ház fala is tönkremegy, ha sok esővizet kap.

Voltak szocpolos házak, azokat teljesen szétszedték, elbontották, amit lehetett, elégettek.

Jelenleg nincs eladó ingatlan a településen. **Olyan telek van, amin romos ház van, annak a helyére esetleg építeni lehetne.**

A fejezet célja, fő következtetései

Lakástípusok (a lakott lakások tekintetében):	Lakások száma: 75
életveszélyes házak	15 (lakatlan)
jelenleg nem életveszélyes, de kritikus állapotú házak, amelyeket nem érdemes felújítani	25
nem életveszélyes, de rossz állapotú házak, amelyek felújítással még egy időre lakhatóvá tehetőek (kb. 10 év),	35
jobb állagú házak, amiket érdemes modernizálni	15

4 A lakhatási beavatkozási terv

4.1 A lakhatási szegénység fő problémái (1 oldal)

A fejezet tartalma

Legfőbb lakhatási problémák és azok statisztikai adatok és becslések alapján való nagyságrendjének összegzése a szegregációt, a közmű ellátottságot (közmű elérhetősége, közműszolgáltatásokból kikapcsolt lakások), a lakásállomány javítását, a tulajdonviszonyok rendezetlenségét, az eladósodottság problémáit is érintve.

A közelben munkalehetőséget biztosító városok: Kisvárdá, Cigánd, Sárospatak, Sátoraljaújhely.

A közösségi közlekedés rossz, megnehezíti a szolgáltatásokhoz való hozzájutást.

A település társadalmi összetétele gettósodó település típusba tartozik.

A szegregátum a Malom út és a Fő út nagy részét érinti. A lakások komfort nélküli vagy esetleg félkomfortosak. A szegregátumban élők körében több generáción át mélyülő hátrányok halmozódtak fel, melynek kezelése a község és az érintettek önerejéből lehetetlen.

Önkormányzat hozzáállása a bérlakásfejlesztési programhoz:

A bérlakásfejlesztéseket támogatja, a lakáskörülmények javításának és a településfejlesztésnek az eszközét látja benne.

Szükséges szociális bérlakás még a településre, az efopus bérlakások mellé, de úgy érzi polgármester úr, hogy ezek a fiatalok **még nincsenek erre felkészülve**. Ő is a több generációs együttélő családoknak látja jó lehetőségnek, hogy a fiatal családok külön tudjanak

költözni, szoros szociális munkával felkészíthetők lennének szerinte a fiatal párok. Először **minden alap dologra szükséges őket megtanítani.**

A kiválasztás folyamatában mindenképpen szeretne részt venni, hogy az arra alkalmas családok kerüljenek kiválasztásra.

A helyi szakemberek véleménye szerint elsősorban a szívességi lakáshasználó fiatal gyerekes családok körében van igény a költözésre.

Az eladósodottság a szegregátumban élők jelentős részét érintik, leggyakoribb oka a felvett áruhitel nem fizetése, közüzemi díjak felhalmozása és görgetése.

Amikor elköltöznek, semelyik szolgáltató felé nem jelzik, hogy új címre költöztek, így mindig csak görgetik maguk előtt a fizetnivalókat. Ebből rengeteg adósság halmozódott fel az elmúlt években.

Elvándorlás nem jellemző, párválasztás útján sokan telepedtek itt le. Szeretnek itt lakni. Ha egy-egy család el is megy, rövid időn belül vissza is jön.

Jelenleg nincs eladó ingatlan a településen. **Olyan telek van, amin romos ház van, annak a helyére esetleg építeni lehetne.**

Család-lakáshelyzet mátrix: elsősorban a segítségre szoruló családokra koncentrálva

Családtípusok Lakástípusok	Teljes nyomorban élő családok	Minimális öfenntartási képességgel rendelkező családok	Jobb helyzetű, viszonylag magasabb jövedelmű családok	Adott lakástípusban a család helyzete szerint beazonosított családok száma összesen	Az adott lakástípusba tartozó családok száma összesen
azonnali életveszélyt jelentő lakás					15 lakatlan
rossz lakásállag, még nem életveszély, de nem érdemes rajta semmit csinálni					25
nagyon rossz állagú, de valami felújítással még egy ideig lakhatóvá tehető (5-10 év)					35
olyan lakás, amit érdemes felújítani, modernizálni					15
Adott családtípusban a lakhatási helyzet szerint beazonosított családok száma összesen					
Az adott családtípusba tartozó családok száma összesen	0	45	30		75 család 75 lakott ház

4.2 Fő beavatkozási irányok kijelölése és priorizálási szintek leírása (2 oldal)

A fejezet a feltárt problémák mentén megfogalmazza a lakhatási szegénységet enyhítő beavatkozások körét és a szükségletek alapján mutató nagyságrendjét függetlenül attól, hogy jelenleg melyik beavatkozáshoz milyen szintű forrás áll rendelkezésre. A beavatkozások tehát diagnózis alapúak és nem csak az RRF által lehetővé tett intézkedésekre koncentrálnak, hanem mindazokra, amelyek a helyi szükségletfeltárás alapján elengedhetetlennek mutatkoznak a lakhatási problémák csökkentése érdekében. A beavatkozások kialakításánál érvényesíteni kell a beavatkozások egymásra épülésének szemléletét, tehát meg kell fogalmazni azokat a szoft programokat is, melyek a megalapozzák a lakhatás fizikai körülményeit javító beruházásokat.

A lakhatási viszonyok javítását célzó beavatkozások megalapozása érdekében az alábbi beavatkozások szükségesek:

- **Eladósodottság kezelésének kiterjesztése:** az adósságok törlesztésének előnyeit, és együttműködővé kell tenni a családokat e téren. Fokozatosan fel kell mérni, hogy hány család érintett az eladósodottság problémájában, illetve közülük potenciálisan hány tehető együttműködővé.
- **Tulajdoni jogviszonyok rendezése:** szükséges megkezdeni a jogviszonyok rendezését, ezzel kapcsolatban jogi tanácsadást kell nyújtani a családoknak. Először azokra a családokra kell koncentrálni, melyek potenciálisan bevonhatóak a lakhatási programokba, de a tulajdonviszonyok rendezetlensége ennek akadályát jelenti.
- **Foglalkoztatás javítását célzó program:** a munkaerőpiaci mentor tevékenységére támaszkodva a lakhatási programokba potenciálisan bevonható családokra kell koncentrálni.

Lakhatási programok:

- A **közműszolgáltatásokba való be-, visszakapcsolás** támogatása elsősorban a víz-és az áramszolgáltatás tekintetében. Az áramszolgáltatás esetében előrefizetős villanyóra felszerelése.

Bérlakásfejlesztés tekintetében:

- **Bérlakások kialakítása a településen belül mobilizálható családoknak:** a viszonylag jobb jövedelmi helyzetű, rendszerezett életvitellel rendelkező családok lehetnek az elsődleges célcsoport, köztük is azok a fiatal családok, akik szüleiknél túlzásúlt lakásban élnek. A településvezetés is azon családok mobilizációját támogatja a településen belül, ahol a szülők rendszeres munkaviszonnyal rendelkeznek.

4.3 Bérletfejlesztés beavatkozási terve (3-4 oldal)

Ez a fejezet már „csak” a bérletfejlesztésre fókuszál és annak nagyságrendjének, céljainak és célcsoportjainak, illetve javasolt megoldási modelljének konkretizálását szolgálja. A fejlesztések nagyságrendjét a feltárt szükségletekből kiindulva kell meghatározni. A szükséglet alapján meghatározott fejlesztések nagyságrendjét a Kézikönyvben meghatározott szempontok szerint lehet korrigálni.

A bérletfejlesztés nagyságrendjét helyben módosító tényezők:

település közlekedési összeköttetései	rossz
helyi gazdaság fejlesztését szolgáló beruházások megléte	<u>Bejegyzett vállalkozók helyben:</u> BM TRANS SZÁLLÍTÁSI SZOLGÁLTATÓ ÉS MEZŐGAZDASÁGI KFT. AGÓRA KFT. NYÍRZEM-COOP RT. DERCZÓ BT. LÁCACSÉKEI ERDŐBIRTOKOSSÁGI TÁRSULÁS közfoglalkoztatás
helyben elérhető eladó és felújítható ingatlanok köre	jelenleg nincs eladó ingatlan, romos ingatlan eldózerolása után lehetne építeni, terhelt sok ingatlan a településen
közműinfrastruktúra	szennyvíz nincs kiépítve
megvásárlandó ingatlanok tulajdonviszonyai	rendezetlen
uzsora	nincs jelen a településen
iskola, szociális szolgáltatások elérhetősége	szomszédos településeken van óvoda és iskola
szegregátumok relatív mérete a településen	gettósodó település

A bérletfejlesztés településhatáron kívülre történő mobilizálás nagyságrendjét módosító tényezők:

településvezetés érdekelt a lakosság megtartásában	igen
konfliktusok a küldő és befogadó települések között (családi szint)	nincs előítélet más településekről érkezőkkel szemben
ellenállás a fogadó településeken a roma családok ellen	a környező települések hasonló problémával küzdenek
szegregátumok potenciális áthelyeződése a fogadó településen	nem ismert
helyi növekedés centrum (munkahely konkrét település)	Cigánd, Kisvárdá, Sárospatak, Sátoraljaújhely
családok társadalmi kapcsolatrendszerének összetétele	szoros
céltelepülés árszínvonala(alacsony, magas)	magas

A ténylegesen megvalósítható bérlakásfejlesztések megbecslése:

Bérlakásfejlesztések:

A potenciális célcsoporti körből a megvalósító szervezet szerint csak olyan családok tudnak ténylegesen élni a bérlakásfejlesztések adta lehetőséggel, akik megfelelően ösztönöztek és együttműködők, illetve van esély arra, hogy azzá tehetők, továbbá rendszeres munkával és viszonylag magasabb jövedelemmel rendelkeznek. Figyelembe véve a 4 éves megvalósítási időszakot (a terv elkészítéséhez képest), az alábbi nagyságrendek vállalása lehet reális:

- településen belüli mobilizáció: teljes időszakban 5-10 család, ami egyben **3 bérlakás létrehozását jelenti a településen**

Indoklás:

Az előzetes felméréseket, valamint interjúkat összevetve, a térségben dolgozó valamennyi szakember véleményére alapozva született a döntés.

A településen megvalósult egy EFOP telepprogram, melynek köszönhetően 3 új szociális bérlakás került kialakításra.

Bérlakás beavatkozások tervezését segítő mátrix: igények és lehetőségek szerint kialakítható megoldás típusok

	Településen belül meglévő lakás	Új lakásépítés településen	Mobilizáció (településen kívüli lakás)	Összesen
Lakottan veszi meg a program a család lakását és felújítja (a család benne marad)				
Üres lakást vesz a program				
A létrehozott bérlakásba olyan család költözik, akinek a megszűnt a lakhatása (lebontják, kilakoltatták)				
Túlzsúfolt lakásból szétköltöző család költözik be		3		
Olyan család költözik be, akinek az előző lakása ezzel megüresedik, de a program nem veszi meg a lakást				
Olyan család költözik be, akinek az előző lakása ezzel megüresedik, és a program megveszi a megüresedett lakást				
Összesen				3

4.4 Opcionális kiegészítő fejezet

Amennyiben a beavatkozási terv megvalósításában fontos további szervezeti együttműködés, vagy olyan, kifejezetten a településre jellemző kockázatok társulnak hozzá, amelyeket a fenti tematikus fejezetekben nem lehetett körbejárni azt ebben a kiegészítő fejezetben lehet megtenni.